

Vergaderjaar 2025–2026

32 827

Toekomst mediabeleid

Nr. 377

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 januari 2026

Met deze brief ontvangt uw Kamer mijn reactie op het eindrapport zbo-evaluatie Stimuleringsfonds voor de Journalistiek (hierna: SVDJ) 2017–2023 van het onderzoeksbureau KWINK Groep.

Evaluatie conform kaderwet zbo's

Conform artikel 39 lid 1 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen dient elke vijf jaar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) te worden beoordeeld. Bijgevoegde evaluatie is uitgevoerd door de KWINK-groep. Naast onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid is gekeken naar de interne organisatie en de externe governance. Tot slot heeft de KWINK-groep onderzocht in hoeverre het SVDJ gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen uit de eerdere zbo-evaluatie periode 2011–2016.

Het SVDJ is op grond van de Mediawet 2008 belast met het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers. Het SVDJ richt zich op de versterking van de journalistieke infrastructuur, onder meer via het begeleiden en subsidiëren van uiteenlopende journalistieke projecten, het verrichten van eigen onderzoek en het organiseren van sector brede evenementen om kennis te delen of te inspireren. Het SVDJ ontvangt als zbo een jaarlijkse bijdrage van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Door de verscheidenheid aan activiteiten en regelingen draagt het SVDJ bij aan de journalistieke diversiteit en daarmee de pluriformiteit van het medialandschap. In een tijd waarin de journalistiek onder druk staat, door bijvoorbeeld technologische veranderingen en veranderend consumentengedrag vervult het SVDJ een belangrijke rol in de innovatie van de journalistiek evenals in het stimuleren van nieuwe initiatieven en samenwerkingsverbanden. Met specifieke subsidieregelingen en

-programma's voor zowel private als publieke journalistieke organisaties draagt het SVDJ bij aan een veerkrachtige sector. De evaluatie bevestigt dit.

Gedurende de Covid-19-pandemie vervulde het SVDJ een belangrijke rol als Tijdelijk Steunfonds voor Lokale Informatievoorziening. Doel van dit steunfonds was om de continuïteit van de lokale nieuwsvoorziening in stand te houden. Het SVDJ heeft namens OCW circa € 23 mln. aan steun kunnen uitkeren aan lokale media. Ook dit onderstreept het belang van het SVDJ voor de journalistieke sector en OCW.

Uitkomsten

Het evaluatierapport van de KWINK groep is positief. Het wettelijk doel van het SVDJ, «het handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers», sluit aan bij de actuele behoefte in de journalistieke sector. De activiteiten hebben bijgedragen aan de kwaliteit, onafhankelijkheid, diversiteit en toekomstbestendigheid van de journalistiek in Nederland. Er zijn in de afgelopen jaren stappen gezet om de doelmatigheid van het functioneren te vergroten. Ik onderschrijf dit positieve beeld.

In het rapport worden ook enkele aanbevelingen gedaan om de governance en de doeltreffendheid en doelmatigheid te verbeteren. Ik noem de aanbevelingen gegroepeerd en reageer in hoofdlijnen op de aanbevelingen.

Governance

De KWINK Groep concludeert dat de groei van de organisatie en ambities voor de toekomst aanleiding geven om de interne governance op onderdelen te herzien. Zo wordt geadviseerd om van een raad van bestuursmodel over te gaan op raad van toezichtmodel, zodat de verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden helder zijn en de directie meer handelingsmogelijkheden krijgt, passend naar diens verantwoordelijkheden. Het bestuur van het fonds herkent dit en heeft de afgelopen periode stappen hierin gezet. Het SVDJ en OCW geven opvolging aan de aanbeveling en werken momenteel aan een wijziging van het bestuursmodel naar een raad van toezicht.

Gelet op de externe governance van het SVDJ beveelt de KWINK Groep aan om de samenwerking in de driehoek (eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer) te versterken. Denk bijvoorbeeld aan meer inhoudelijke uitwisseling. Zo is het goed als OCW betrokken is bij onderwerpen die van strategisch of politiek belang zijn of kunnen worden. Omgekeerd kan betrokkenheid van het SVDJ bijdragen aan de kwaliteit van beleid. Voor de genoemde aanbeveling zal worden bekeken hoe het contact op dit punt het beste kan worden geïntensiveerd.

Doeltreffendheid

SVDJ heeft overkoepelend in de evaluatieperiode doeltreffend gefunctioneerd. KWINK Groep geeft aan dat het SVDJ heeft laten zien een lerende organisatie te zijn, die constant bezig is met het (verder) ontwikkelen en professionaliseren van de organisatie en activiteiten. Daarnaast doet KWINK Groep een aantal aanbevelingen om de doeltreffendheid te versterken. Dit richt zich onder andere op de toekomstbestendigheid van de kennis en expertise van medewerkers, impactmeting van activiteiten, het benutten van netwerken en het vergroten van het bereik van onderzoeksrapporten en evenementen. Voor aanbevelingen wordt bekeken welke initiatieven haalbaar zijn. Het gesprek daarover tussen het SVDJ met OCW wordt gecontinueerd.

Doelmatigheid

Het onderzoek toont aan dat het SVDJ doelmatig functioneert. Zo wordt er gestuurd op efficiëntie, wordt expertise flexibel ingezet en zijn de personeelskosten in lijn met de Rijkscultuurfondsen. Tevens merkt de KWINK Groep op dat er betere prestatie-indicatoren nodig zijn om te sturen op de doelmatigheid. Ook geven ze aan dat er beter zou kunnen worden aangestuurd op de begroting van fonds; de totale bijdrage en subsidies van OCW vallen vaak hoger uit dan vooraf begroot, met uitzondering van het jaar 2017. Dit valt echter te verklaren doordat het SVDJ tussentijds extra subsidies ontving. Deze aanvullende middelen leidden tot extra activiteiten en programma's, onder meer voor onderzoeksjournalistiek, lokale journalistiek en de functie als Tijdelijk Steunfonds voor Lokale Informatievoorziening tijdens de Covid-19pandemie. Over de genoemde aanbevelingen zijn het SVDJ en OCW met elkaar in gesprek.

Afsluitend

De aanbevelingen bieden goede handvatten voor een verdere ontwikkeling van het SVDJ. De aanbevelingen sluiten veelal goed aan bij de inspanningen die het SVDJ, en ook OCW reeds heeft ingezet. OCW en het SVDJ hebben een constructieve werkrelatie waarin voldoende ruimte is om de aanbevelingen gefaseerd op te pakken. De opvolging van de aanbevelingen en het verdere gesprek over de versterking van het SVDJ zal worden geagendeerd bij het jaarlijkse gesprek in de driehoek en is onderwerp ter bespreking in het reguliere contact tussen OCW en het SVDJ.

Gezamenlijk werken we aan een weerbare journalistieke sector in een tijd waarin het democratische belang en aanwezigheid van breed toegankelijke en betrouwbare informatie steeds urgenter wordt.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Moes